

NOVIČE

Glasilo Socialistične
zveze delovnega ljud-
stva občin
Kočevje in Ribnica

Izdaja CZP »Kočevski tisk« Kočevje
Urejuje uredniški odbor. Odgovorni
urednik France Grivec. Uredništvo in
uprava: Kočevje, Ljubljanska 14/a. Te-
lefon uprave in uredništva 86-090. Let-
na naročnina 800 din, polletna 400 din
in jo je treba plačati vnaprej. Za ino-
zemstvo 2000 din oziroma 3 ameriške
dolarje. Tekoči račun 600-27-1-265 pri
NB podružnica Kočevje

Leto VIII. - št. 49

KOČEVJE. 6. decembra 1963

Cena 20 din

RAZPRAVA O PLANU 1964

Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje je bila po-
dana tudi informacija o podatkih gospodarskih organizacij
za družbeni plan za prihodnje leto. Na podlagi teh podatkov
lahko predvidevamo, da bo družbeni bruto proizvod za
11,5 odstotkov večji, kot bo po oceni letošnja realizacija,
družbeni proizvod bo za 14 odstotkov večji, narodni doho-
dek za 14,2 odstotkov višji in zaposlenost za 1 odstotek. Na-
rodni dohodek na zaposlenega pa se bo predvidoma najbolj
povečal v industriji (za 15,4%), obrti (14,6%) in prometu
(13,3%), najmanj pa v trgovini (2,7%), kjer je bil doslej
najvišji.

Ko so odborniki razpravljali o
proizvodnji v prihodnjem letu, so
se najdalj zadržali pri lesni in-
dustriji. Odbornik z INLES je
opozoril, da bi bil njihov plan
za prihodnje leto še občutno
večji, vendar ga zaradi pomanj-
kanja surovin (lesa) ne morejo
zvišati. Opozoril je tudi, da se
naša lesna industrija ne razvija
tako hitro kot slovenska (zasta-
rela osnovna sredstva, pomanjka-
nje nekaterih vrst lesa itd.), še
manj pa kot bi se lahko z ozi-
rom, da živimo sredi gozdov. Me-
nil je tudi, da je nad investicija-
mi premajhna družbena kontrola
in da zato večkrat delamo pre-
malo načrtno ter tako ne pora-
bimo ustvarjenih sredstev najbo-
lje. Poudaril je, da bi bila večja
družbena kontrola in pomoč po-
trebna najbolj kolektivom, ki ni-
majo sami dovolj sposobnih lju-
di, da bi vodili proizvodnjo in
podjetje najuspešneje. Nasprotno
mnenje pa je bilo, da so pred-
vsem podjetja (kolektivi) dolžna
skrbeti, da so investicije čim bolj
rentabilne in da morajo sama
ali pa s pomočjo zbornic pripra-
viti kar najboljše programe, med-
tem ko upravni organi občinske
skupščine te plane lahko le ob-
ravnavajo in podjetjem svetu-
jejo.

Nadalje so razpravljali tudi še
o negospodarskih investicijah
(zdravstveni dom itd.), predvsem
o potrebi po novi šoli in bazenu.
Vse kaže, da za novo šolo v pri-
hodnjem letu ne bo dovolj fi-
nančnih sredstev. Seveda pa so

odborniki poudarili, da je naj-
važnejša čimvečja in donosnejša

27. novembra je
bila v Šeškovem
domu, kjer je bilo
pred nekaj več kot
dvajsetimi leti za-
sedanje Kočevske-
ga zbora, proslava
20-letnice drugega
zasedanja AVNOJ
oziroma ustano-
vitve nove Jugosla-
vije. O pomenu
tega velikega pra-
znika in o raz-
voju naše občine
je na proslavi go-
voril predsednik
občinskega odbo-
ra SZDL Kočevje
Janez Merhar. V
kulturnem delu
proslave so nasto-
pili pevski zbor
Jakob Gallus, rud-
niška godba, gim-
nazijski pevski
zbor in recitatorji.

proizvodnja, ker je prav v njej
vir za vse investicije, tudi nego-
spodarske (šola, bazen itd.).

O planu za prihodnje leto
predvsem pa o negospodarskih
investicijah, bodo v kratkem raz-

pravljali še zbori volivcev. Na
osnovi razprav in predlogov pro-
izvajalcev in ostalih občanov pa
bo sestavljen predlog družbenega
plana in proračuna za prihodnje
leto.

Šolam manjka učil in prostorov

Občinska skupščina Kočevje je
na zadnji seji razpravljala med
drugim tudi o šolstvu. Osnovne
šole obiskuje v občini 3000 učen-
cev, od tega 1727 v Kočevju. Vse
osnovne šole, posebno pa kočev-

ski osemletki, imajo premalo uč-
nih prostorov, saj pride na učen-
ca komaj nekaj nad 1 kvadratni
meter šolskega prostora, medtem
ko je norma 3 kvadratne metre.
(Nadalj. na 2. strani)

Sprejetih več odlokov

Na zadnji seji občinske skup-
ščine so sprejeli tudi več odlo-
kov:

Odlok o ustanovitvi, pravicah
in dolžnostih arbitražnega sveta
uprave občinske skupščine Ko-
čevje, ki rešuje spore med de-

lovnim kolektivom in njegovim
svetom.

Odlok o oprostitvi občinskega
prometnega davka in občinskih
taks nad obvezno stopnjo gospo-
darskih organizacij (skupaj 12),
ki so prodajale v Kočevju med
proslavo 20-letnice Kočevskega
zbora.

Odlok o odstopitvi prispevka iz
dohodka za letos Lekarni Kočev-
je, ki bo ta sredstva porabila za
modernizacijo lekarne.

Odlok o določitvi količine vina
in žganja, ki jo smejo proizvajal-
ci porabiti doma brez plačila ob-
činskega prometnega davka, ki
predvideva, da lahko proizvajalci

vina in žganja porabijo doma, ne
da bi plačali prometni davek, 120
litrov vina na vsakega družin-
skega člana, starega nad 15 let, in
4 hektolitrskih stopenj žganja na
vsakega družinskega člana, ki je
star nad 18 let.

Proslava v Grčaricah

Kakor vsako leto so tudi letos
v Grčaricah lepo proslavili 29.
november, dan republike. Letos
je bila proslava morda še lepša,
saj smo povsod praznovali tudi
dvajsetletnico zasedanja v Jajcu.

Prireditev je skupno s šolsko
mladino pripravila učiteljica
Oražmova, o pomenu II. zaseda-
nja AVNOJ pa je spregovoril to-
variš Novak.

Volitve in imenovanja

Na zadnji seji je občinska
skupščina Kočevje:

razrešila na lastno željo dolž-
nosti predsednika sveta za blago-
govni promet in turizem Jožeta
Koširja, direktorja kemične to-
varne, in imenovala na njegovo

mesto Viktorja Ožuro, direktorja
Avta,

izvolila 8 članov v medobčinsko
zavarovalnico (DOZ) v Novem
mestu in

izvolila člane sveta Muzeja Ko-
čevje.

Šolam manjka učil in prostorov

(Nadalj. s 1. strani)

Zaradi pomanjkanja prostorov mora večina šol delati v dveh izmenah. Šolski prostori pa niso samo premajhni, ampak tudi neprimerni, saj je večina šol zgrajenih še v prejšnjem stoletju. Stiri šole so celo v privatnih stavbah, le ena pa ima svojo drvarnico. Število učencev bo predvidoma še naraščalo, zato je nujno zgraditi v Kočevju novo šolo.

Sole so tudi slabo opremljene z učili. Predvsem jim manjka sodobnih učnih pripomočkov kot kinoprojektorjev, televizorjev, magnetofonov, mikroskopov itd. Zaradi vseh teh in še nekaterih drugih pogojev dela v osnovnih šolah so tudi učni uspehi precej neugodni, saj je bilo ob koncu šolskega leta negativno ocenjenih 25% vseh učencev, od teh jih 16% ni napredovalo v višje razrede.

Na gimnaziji Kočevje, ki je edina srednja šola na Kočevskem, je bilo lani vpisanih 190, letos pa 247 dijakov. Gimnazija ima torej pogoje za obstoj in razvoj z ozirom na število dijakov, vendar pa ima premalo učnih moči in nezadovoljive materialne pogoje.

Nadalje je poročilo ugotovilo, da so šole doslej dobivale premalo sredstev za svoje materialne izdatke in da je nujno, da dobi Kočevje čimprej novo osemletko.

Po daljši razpravi je skupščina sklenila, da je nujno spremeniti odlok o kategorizaciji šol in v njem določiti objektivna merila za razdelitev sredstev sklada, da naj bi šole dobile v bodoče več sredstev za svoje potrebe, da je potrebno zagotoviti skupaj z občino Ribnica pogoje za nadaljnji obstoj gimnazije, da je nujno proučiti organizacijo šol in ugotoviti, katere šole imajo premalo učencev, da bi opravičile obstanek, da je že v prihodnjem letu potrebno pripraviti dokumentacijo za gradnjo nove šole (trenutno ni na razpolago sredstev za zidavo in jih predvidoma niti v prihodnjem letu ne bo), da je nujno v šolske odbore vključiti sposobnejše ljudi in da naj bi čimprej namestili pri občinski skupščini referenta za šolstvo.

Sprejeta sta bila tudi predloga, da bi posamezna večja podjetja prevzela patronate nad večjimi šolami (nujni so tesnejši stiki med šolami in proizvodnjo) in da

je proučiti tudi razmerja med osebnimi dohodki učnih moči ter zaposlenih v proizvodnji, ki imajo enako ali podobno izobrazbo in jih vskladiti.

Tudi v Ribnici so imeli uspelo proslavo dneva republike, na kateri so sodelovali tudi člani RTV Ljubljane.

„Melapan“ z novim letom v poizkusno proizvodnjo

Kemična tovarna »Melapan« Kočevje je v glavnem dograjena in usposobljena za proizvodnjo, predvideno z investicijskim programom, zato bo z novim letom prešla iz izgradnje v poizkusno proizvodnjo, ki bo trajala 6 mesecev. Prav v teh dneh bodo v kemični izvolili tudi prve zakonite organe samoupravljanja, ki bodo v bodoče upravljali s tovarno. O tovarni je na zadnji

seji razpravljala tudi občinska skupščina in ugotovila, da ima

tovarna vse pogoje, da preide v kratkem v poizkusno proizvodnjo.

Proslava v Predgradu

Tudi letos smo v Predgradu lepo proslavili dan republike. Na proslavi v združenem domu je govoril o pomenu praznika Frido Veber, več pesmi pa sta zapela mešani pevski zbor in šolski pevski zbor. Šolarji so tudi deklamirali. Ljudje so bli z lepo proslavo zelo zadovoljni.

J. S.

Z letne konference ZK INLES. (O njej smo poročali že v prejšnji številki.)

OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU — OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU

OBDOBJE KONSTRUKTIVNEJSIH ODNOSOV S SOVJETSKO ZVEZO

Britanski premier Home je pred dnevi v govoru s časopisnim poročevalcem iz britanskega parlamenta izjavil, da je dokaj prepričan, da se Britanija bliža obdobju veliko bolj konstruktivnih odnosov s Sovjetsko zvezo. Po njegovem mnenju bi se lahko sporazumeli posebej o preprečitvi nenadnega napada in morda o prvi etapi razorožitve, ki bi vključevala tudi uničenje nekaterih atomskih orožij. Dejal je tudi, da se bo na pogajanjih v Ženevi, ki se bodo začele 21. januarja, zavzel, da bi našli osnovo za sporazum, ki bi premaknil z mesta proces razorožitve.

ZBIŽANJE STALIŠČ O VESOLJU

Politični odbor Generalne skupščine razpravlja o miroljubnem

izkoriščanju vesolja. V razpravi sta prišla do izraza zmernost in obzirno konstruktivno stališče obeh vodilnih držav, ZDA in Sovjetske zveze.

RAZGOVOR Z IRANSKIMI GOSTI

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović in iranski zunanji minister Abas Aram s svojimi sodelavci sta imela v Beogradu uradne politične razgovore. Pogovarjala sta se o vprašanih, ki zanimajo obe strani. Na koncu štiridnevnega obiska iranskih predstavnikov bo izdano skupno poročilo.

AFRIŠKI DELEGATI ZAHTEVAJO NUKLEARNO NEVTRALIZACIJO

Svetovna zveza za mir je končala zasedanje v Varšavi, na katerem je sprejela več resolucij.

V njih med drugim pozivajo k odločni kampanji proti širjenju jedrskega orožja na nove države, k prenehanju intervencije v Južnem Vietnamu, k odstranjevanju atomskih oporišč na tujih ozemljih in zmanjševanju vojaških proračunov, ustanovitvi brezatomskih področij in sklenitvi nenapadne pogodbe med NATO in članicami Varšavskega sporazuma ter se zavzemajo za sprejem LR Kitajske v OZN.

HRUŠČOV OBIŠČE ZAR

Januarja ali maja prihodnje leto bo obiskal ZAR sovjetski premier Hruščov.

SIHANUK PREDLAGA KONFEDERACIJO Z JUŽNIM VIETNAMOM

Kamboški princ Sihanuk je predlagal ustanovitev nevtralne

konfederacije med Kambodžo in sosednim Južnim Vietnamom, prvi korak pa naj bi bil, da bi Južni Vietnam sprejel status nevtralnosti. Razen skupnega upravljanja notranjih zadev bi se v okviru predlagane konfederacije obe državi tudi gospodarsko povezali v skupno tržišče brez carinskih pregrad.

POLICIJA V DALLASU JE VEDELA DA GROZI ATENTAT

AP poroča, da je posebni agent F. B. I. pravočasno obvestil dallaske policije, da bodo poskusili ubiti Oswalda, domnevnega atentatorja na predsednika Kennedyja. Casopisi pa tudi pišejo na podlagi izjav in preizkusov nekaterih najboljših olimpijskih strelcev, da je nemogoče s puško, s katero trdijo, da je streljal Kennedyjev ubijalec, streljati na taki razdalji tako hitro in točno.

Urban z Ribnce

Ne vajste koku frdamanu fajm je blu, k so nas zad'nč tekstjeraj'. Rezjervne oficjerje in podoficjerje. Tüd jest s'm med nim', pa s'm ih tüd' jest, kokr marsktjer', koku b u partizansk'm vojskovajm' najlažje in najhitreje evakuerou raj-nence: z uzam, kojnam, nosil', al pa s helikopterjam. K' so pred kakšn'm majscam lajtal' nad Ribnco helikopterj', k so ble p'r nas najkašne vojaške vaje, s'm se odluoču z' helikopter. Sele pol s'm se spumnu, de partizan' najsmo imajl' helikopterju, še vozu najsmo zmjeraj imajl'! Pa s'm se hmal' potolažu, ku s'm vidu, de najsm sam toku napisou. An drug je biu pa še b'l kšajt, k je rjeku, de najma sabu špajglu, pa ne muore pisat; je rjeku, naj nepiše kar tist' k je za kontrolo...

Se vječji hec buo pa zdaj, ku buo Ribnca ratala majstu. Jest se žje dougu čüd'm, zekaj naj še Ribnca majstu, pa dozdaž še najsm muogu pogrüntat. Ankrat, žje dougu lajt je t'ga, ku s'm biu še smrkav'c, je biu u Ribnc' an Pfejr' al koku se je žje pisou, k ga je strašnu rad piu, pa je šu h tastarn' Ruodež' in ga lepu pozdravu: — Dobru ütru, g'spud Herrruodež! — Ja, Pfejr', kaj vas pa matra? se je pozanimou g'spud. — Ja, vajste gspud Herrruodež, cajlo nuč najsm muogu zaspat, cajlo nuč s'm grüntou, pa najsm muogu pogrüntat. — Ja, kaj ste pa grüntal' Pfejr'? — Vajste, g'spud Herrruodež, po-grüntou s'm toku, z'kaj naj Ribnca še majstu: jest pa vi b žje bla, d'rgač pa ima Ribnca še use premalu barab, de b bla majstu! Pa se najso g'spud Ruodež' prou n'č jezil, samu kuharco so poklical', de naj Pfejerj' an tavjelk šnops, saj vajo, de je samu z' tu pršu, k mu je zmankalu pi-jače.

No, precaj lajt po tist'm pa buo Ribnca le ratala majstu, saj buomo dubl' ulce, kukr s'm zvajdu z Novic, saj drgač njab' majnde noben Ribnčan vajdu, ku najde n'kjer objaul', u katjere ulce nas misljo spokat. Pa s'm s malu b'l ogljedou, koku buodo tje ulce zgljedale, in s'm vidu, de buo še kar šlu, samu ne vajm, zekaj najso pustl' tüd krauje gase in tičeje gase. Tüd ne vajm, z'kaj naj b imajl' u Ribnc' Gorajnsko cajsto, saj smo frdamanu po usak' sosajdn' vas' imenoval' ulce, pa tüd' ne grje! Potlaj b lohku rjakl' tüd Hrvaska ulca (prt Hrvač'), pa Dljajnska ulca (prt Dolajnska vas') in toku naprej.

Urban

PREDGRAD

Pred kratkim je veter pometal z družnega doma precej opeke. Voda je zato curela v dvorano in napravila občutno škodo.

Nova vsebina dela

Pred kratkim je bilo v Ribnici posvetovanje predsednikov in tajnikov krajevnih odborov Socialistične zveze. Žal se posvetovanja niso udeležili vsi predsedniki in tajniki, kajti tako bi bil razgovor lahko še plodnejši. Člani posameznih krajevnih odborov so

poročali o dosedanjem delu krajevnih odborov ter o težavah, ki jih ni malo pri njihovem delu. Predvsem, tako so poudarili, je skoraj povsod premajhno sodelovanje med SZDL ter ostalimi organizacijami (mladino, gasilci, Svobodami itd.). V nekaterih ak-

cijah delajo vsaka organizacija zase, ne da bi skoraj vedela za drugo, uspeh akcije pa je, seveda, temu primerno nizek. Druga težava je v tem, da delajo v odborih že vrsto let eni in isti ljudje, ki se jih zaradi tega že počasi prijema malodušje, drugi, ki bi bili sposobni delati v organizacijah in društvih, pa se tega izogibajo. Na sestankih pa vedo prav veliko povedati o pomanjkljivem delu članov odborov. Kakor hitro pa hočeš takemu človeku poveriti kakšno nalogo, se je bo branil z vsemi štirimi, češ da je on že dovolj delal, da nima časa itd.

Na sestanku so poudarili, da je v prihodnje potrebna večja povezanost med organizacijami na vaseh; predvsem je potrebno sodelovanje z mladino, ker le iz njenih vrst lahko dobimo ljudi, ki bodo čez čas lahko uspešno delali v krajevnih odborih, odborih društev ipd. To bo še posebej važno pri ustanavljanju krajevnih skupnosti, ki bodo zaenkrat delovale za področja Ribnice, Sodražice in Loškega potoka, morda tudi za Dolenjo vas. Da bi delo prihodnje leto potekalo uspešneje, morajo krajevni odbori SZDL do 8. decembra izdelati plane dela, k sestavljanju le-teh pa naj bi po možnosti pritegnili tudi ostale organizacije.

Gasilski dom grade

V gasilsko društvo Bukovica so vključene vasi Dane, Sajevec, Zadolje in Bukovica. Ker so Dane odročna vas, so dobile motorno brizgalno in še nekaj orodja, vendar vsega inventarja niso imeli kam spraviti, zato so se odločili zgraditi majhno shrambo, ki pa bo, kakor kaže, kar lep gasilski dom. Zgradbo pa je treba še pred snegom spraviti pod streho, zato so vaščani Dan zaprosili za pomoč pri gradnji ostale tri vasi. V nedeljo, 24. novembra, je prišlo na prostovoljno delo kar precej ljudi, največ iz Sajeveca, medtem ko so prav vaščani Dan razočarali, saj se dela ni udeležilo tudi precej funkcionarjev društva, ki bi morali dati ostalim zgled.

J. I.

Predzadnjo nedeljo je bil v Ribnici občni zbor krajevnice organizacije ZROP. Rezervni oficirji in podoficirji so se pogovorili o dosedanjem delu ter o nalogah v prihodnjem obdobju. Predvsem, tako so poudarili, je treba še naprej skrbeti za izobraževanje članov. Novembra je bilov Ribnici testiranje in anketiranje članov. ZROP. Testiranja in anketiranja se je udeležilo zadovoljivo število članov, še kar dober pa je bil tudi uspeh. Prejšnji mesec so bila po nekaterih krajih občine tudi predavanja o nevarnosti nuklearne vojne, ki se jih je udeležilo precej občanov.

(Foto Mohar)

Obratu družbene prehrane nov prostor

Obrat družbene prehrane v Ribnici deluje že nekaj let. Ustanovljen je bil z namenom, da nudi hrano delavcem in uslužbencem po razmeroma nizkih cenah. V obratu se hrani dnevno nad 250 ljudi. Največji del jih hodi na malico.

Cena malicam je za abonente 90 din, del stroškov za malice svojih delavcev prispevajo podjetja, cena kosilu pa je 220 din. Za ostale je cena hrani nekoliko višja, vendar konkurenčna in dostopna vsakomur. Osebe obrata se trudi, da bi ustreglo številnim želodcem. V bodoče bodo jedilnik še popestrili.

Skrb osebe obrata družbene prehrane pri hrani pa ne more odtehtati slabih prostorov menze, ki so že zdavnaj odslužili svojemu namenu. Prostori so dotrajani, nimajo kleti (le-ta je v sosednji zgradbi), priročnega skladišča, sanitarij, urediti bi bilo treba kanalizacijo itd.

V prvih letih delovanaj so ti prostori kolikor toliko odgovarjali, danes pa lahko trdimo, da taka stavba družbene prehrane ne sodi več v današnji čas.

Obrat družbene prehrane je enota Stanovanjske skupnosti Ribnica. Le-ta pa nima možnosti niti sredstev, da bi zgradila sodoben obrat za prehrano delovnih ljudi, kjer bi se počutil človek prijetno in domače.

Kaka večja adaptacija sedanje menze se ne splača. Edina alternativa v najbližji bodočnosti je, da se zgradi nov lokal, ki bo ustrezal svojemu namenu, ali pa se kako drugače pridobi prostor za te namene.

Skrb za nove in boljše prostore družbene prehrane naj bi ne bila samo kolektiv in Stanovanjska skupnost, temveč vseh zainteresiranih podjetij, čigar delavci se hranijo v menzi, občine in ostalih činiteljev.

V tem sestavku nismo orisali težav, ki so v zvezi s financami. Spričo podražitve mesa, masti in drugih prehrabnih artiklov, hrana pa se je podražila le za malenkost, je razumljivo, da kljub skrbnemu gospodarjenju ne krijejo stroškov režije. Tudi to vprašanje bo treba čimprej rešiti. Za rešitev tega so odgovorni vsi merodajni činitelji v Ribnici

-m-

Sest vasi v okolici Osilnice je dobilo pred kratkim elektriko. Ob tej slovesnosti je v Osilnici govoril republiški poslanec Ignac Karničnik.

Jože Moškrič: pesnik - delavec, revolucionar

Pred mano leži drobna knjižica 35 pesmi delavca, grafika in pesnika-samouka, prvoborca in narodnega heroja Jožeta Moškriča. Spremno besedo p pesniku je pisal France Cankar, ki je pesmi tudi izbral in lepo uredil, knjižico pa je okusno opremil Janko Novak.

Zbirka je izšla v počastitev »Kočevskega zboru« pri CZP Kočevski tisk in je ob enem skromna oddolžitve spominu narodnega heroja Jožeta Moškriča, komisarja taborišča v Novem bregu

pri Kočevju.

22. februarja 1943 so ga ujeli belogardisti in ga težko ranjenega odpeljali v zloglasno mučilnico na Polico pri Grosupljem, kjer so ga zverinsko ubili. Pokopan je v grobnici na Urhu pri Ljubljani.

Moškrič je po naturi tih in vase zaprt, pa spet hudomušen in sanjav lirik, z neizčiščenim izrazom in včasih nerodno izpetimi verzji, kar pa vsekakor ne more biti obsodba pesnika če vemo, da svojih pesmi (v njegovi lit.

zapuščini jih je čez 80) ni niti najmanj popravljaj. Bližala se je vojna, on pa je bil prvenstveno svobodoljub in odločen borec za pravice delavskega razreda. Čas, v katerem je živel Jože Moškrič, je bil nasičen s težko slutnjo priodnosti. A vseeno je pesnik našel čas tudi zase, za svojo osebno bolečino:

Mi smo zidarji novega časa, cilji so naši daleč naprej. Staro podrli, novo zgradili bomo v luči novih idej.

Upor v njem je rasel. Nesebičnost in hrabrost sta glavni značilnosti njegovega dela. Pesmi v tem obdobju postajajo fragmentarni programski zapisi vseh nar-

Anketa pred kongresom Svobod in prosvetnih društev

Kongres Svobod je pred durmi, zato objavljamo že pred meseci izpeljano anketo, ki je še in bo še dolgo časa aktualna. Dala je pričakovane rezultate. Vseh podrobnosti ne moremo objaviti, ker je anketa zelo obširna.

Vsebina vseh odgovorov, združenih v anketi, daje koristne pobude, odkriva težnje in težave ter daje precej točen vpogled v stanje naše kulture. To pa je že velik plus v teh kroničnih težavah. Vsi problemi v kulturi in v kulturnih institucijah so tesno povezani z odnosom, ki ga imajo do kulture družbeni činitelji. Zelo veliko je vprašanje, kaj so napravila podjetja organizirane v kulturni smeri? Vemo, da je v podjetja nemogoče predueti s kulturnimi potrebami. Njih sindikalne podružnice v zadnjih letih niso imele nobene kulturne prireditve. Amaterska ljubezen posameznega ne zadostuje. Res je, da tisti, ki je kulture najbolj potreben, najmanj kliče po njej! Če ni vzpodbud in sil, ki dajo občutiti, kaj kultura sploh je in kako jo približati človeku, ni rezultatov. Naši kulturni programi bodo še dolgo zreducirani na tako imenovano kulturno zabavo. V vseh programih, ki jih bomo sestavljali, bodo morali upoštevati velike časovne razlike, do sedaj neizpolnjene. Samo presajanje sodobnejše kulture med nas ne bi bilo uspešno, dokler ne vnesemo v zaostalost 15 let praznine. Tisti pa, ki bodo merili finančna sredstva, morajo vedeti, da se kultura ne vaga in ne kubicira.

Pri spodbujanju kulturne dejavnosti in oblikovanja ustrezne politike se morajo angažirati ne samo forumi, ampak vsi, ki žele, hočejo in zmorejo sodelovati, jih je treba nemudoma pritegniti. Pri tem pa se vriva vprašanje, kdo bo te ljudi zaktiviziral. Zakaj to že nekateri forumi niso napravili? Anketa načinja vprašanje kulturnega delavca v komuni. Menim, da je potrebno vsakomur, ki ima posluš in čuti intelektualno potrebo, omogočiti, da neposredno sodeluje v družbeno-kulturnem življenju komune. Do sedaj se je dogajalo, da te ljudi niti nismo vprašali za nasvet, niti za njih sugestije ter niso upoštevani v nobeni ali pa zelo mali meri. Mnenja smo, da bi morali takim ljudem omogočiti dostop do tistega mesta, kjer se sprejemajo pomembni sklepi ne samo o posameznih kulturnih aktih,

ampak v kulturnem življenju nasploh. Velike sile, ki mirujejo in stoje neizkoriščene, je treba spraviti v tek!

Iščemo uvoz, a nismo dozoreli za lastno spoznanje lastne nemoči. Da je prosveta in kultura prepuščena samo Svobodam in svetu Svobod, je zgrešeno. Nimamo še izdelanega lastnega kulturnega profila, nismo še ugotovili ne ocenili realne možnosti razvoja kulture. Ravno tako moramo realno oceniti naše lastne potrebe po gledališki, pevski in vseh drugih kulturnih dejavnostih, urediti zmogljivost knjižnic, še bolj se povezati z Delavsko univerzo, oceniti potrebe gostovanj osrednjih kulturnih institucij in ugotoviti finančne potrebe in — zmogljivosti! Vemo tudi to, da z denarjem lahko in najmočneje vplivamo na kulturne rezultate to pa je cilj trošenja sredstev. Vsa kultura šol naj se vključi v Svobode in prosvetna društva. Občinski prosvetni statuti so bili izdelani za zaprtimi vratmi. To je velika napaka!

Cveto Novak

Otroci iz otroške ustanove »Kekec« v Kočevju ogledujejo, ocenjujejo in primerjajo svoje izdelke.

60 pedagogov v »Kekcu«

Aktiv pedagogov otroških varstvenih ustanov Ljubljana-Vič, kjer so vključeni pedagogi občin Vič-Rudnik Ljubljana, Vrhnika, Logatec, Cerknica, Grosuplje, Ribnica in Kočevje, je imel pred kratkim svoj delovni sestanek v

Kočevju, kjer so si ogledali otroško varstveno ustanovo »Kekec« in se seznanili z načinom dela v njej. Sestanka se je udeležilo okoli 60 pedagogov ljubljanskega in kočevskega področja.

Ljubezen se nova v meni poraja, spomini mi stari vznemirjajo kri. Ali še pomniš, predraga ti moja, da prva ljubezen si bila mi ti?

Iz tihega, sanjavega lirika se je kmalu razvil pesnik-aktivist. Ni bilo časa za sanjarjenje. A Jože je vseeno sanjaril. O zvezdnih nočeh, o svobodi...

prednih in svobodoljubnih ljudi. Bil je entuzijast. Videl je lepšo prihodnost svojega naroda. A vedel je, da bo pot težka...

Zakaj so otožni vaši obrazi, bratje in sestre, ko greste na delo? Ponosno korakajte, glave pokonci, ne da capljate ponižno kot psi.

Niti največja mučenja ga niso strla. O njegovem intenzivnem čustvenem življenju v ječi govorijo predvsem njegove pesmi: Zamrežena okna, Tožba, Obisk, Sinček, Strimo verige, Partizanom, Poziv itn.

V analih slovenske poezije bomo kmalu našli tudi ime pesnika in zlasti dramatika Jožeta Moškriča. Ko bo objavljen izbor iz njegove literarne zapuščine, se bomo le čudili, kako je mogel toliko in tako pisati ta samorastniški delavec-poet, ki je v depresiji puščobnih jesenskih dni zapisal v svoj jetniški dnevnik: »Dežuje... Skušam kovati pesmi. Zal, da nisem poet. Če bi znal izraziti svoje svoje občutke, bi se svet razjokal, toliko bridkosti je nakopičeno v srcu... pa še prislutno vreme, ki lega na dušo ko klada...«

Njegovo delo je pričevanje o nekem življenju. Je dokumentarni zapis in ima veliko vrednost. Na spomeniku žrtvam na Urhu pri Ljubljani, na veličastnem spomeniku revolucije pa so tile Moškričevi verzji:

Ko bodo minili časi grozote in žrtve bo štelo ljudstvo spomnite takrat tudi se mene, če padem junaško na polju časti.

Slavko Lesar

Andreju so se gnusile in pospešil je korak, da jih ne bi gledal. »Le kako so mogle pasti tako globoko!« si je venomer ponavljal. Mnoge med njimi so nesle v rokah otroke, ki so kričali. Njihov jok je napolnjeval mračnost raztrgane kolone, ki se je vila po prašni cesti.

Andreju je splaval spomin domov. Misli je na Tomaža. »Ali sta s Klaro srečno preživela, ali se jima je kaj zgodilo? Ko bo utegnil, ju obišče. Toda kdaj bo to? Komandir jim je dejal: »Fantje, vojna še ni končana, lahko pričakujemo Nemce. Treba se bo pripraviti, da jim napravimo čimbolj dostojen sprejem.«

»To sedaj ne bo preveč težko,« si je mislil Andrej.

Kolikor bolj je mislil na dom, toliko bolj se mu je odmikal in bil daleč od njega.

»Mogoče žena in Tomaž mislita, da so ga ubili, da leži kje v tihi samotni gozdov. Petračevemu Toni je naročil, da jima sporoči, da je živ in zdrav in da ju ob ugodni priliki obišče. Kaj če ni pozabil izročiti pisma, ki mu ga je zaupal? Prav gotovo ga je odal, saj ni mogel pozabiti.«

»Kaj pa je s tabo, Andrej?« ga je iz razmišljanja nenadoma predramil Markov glas. Komandant je sedel na vitkem rjavcu, katerega griva se je poigravala v jesenskem vetru.

»Otožen si, namesto da bi se veselil,« mu je med smehom dejal.

»Nič, nič, samo zemljo gledam, ki letos ni toliko posejana.«

Odgovor se mu je zdel neumen, toda nekaj je moral reči, nič boljšega ni mogel najti, da bi prikrikl resnico. Poskušal se je nasmehnuti Marku, ki je verjetno uganil njegove misli.

»Jo bomo že posadili, saj je dobro namočena s krvjo, Andrej, nič se ne boj, da ne bi rodila. Taka zemlja mora roditi, pa če bi bila iz samega kamenja!« mu je dejal komandant in pognal rjavca.

Andrej sedaj ni hodil več tako sklonjen in potr. Hodil je ponosno ob koloni in čutil se je velikega nad Italijani, ki so sklonjenih glav hodili po prašni cesti, ki se je vila med polji in vasmih ter se izgubljala v daljavi. Bila je jesen, ki letos ni nudila obilnih sadov sadja in poljskih pridelkov, a kljub temu je bila zelo plodna in mnogo obetajoča. Kolona je s svojimi čevlji udarjala ob kamenje in trudno nadaljevala svojo pot.

Partizani so se nastanili v majhnem mestecu. Namestili so se v nekdanji italijanski vojašnici. Imeli so orožja, municije in Andrej je nekje staknil avtomobil, s katerim so vozili iz oddaljenejših krajev fante, ki so se hoteli boriti za pravično stvar. Bil je mirnejši. Zvedel je, da je Klari in fantu ni nič pripetilo. Bil je vesel in kar ni mogel prekipeti od sreče, ko je to izvedel. Hotel je iti k njima, toda ni utegnil; preveč je imel dela. Z Andražem sta popravila mnogo avtomobilov in naučila marsikaterega borca voziti. V četo je prihajalo vedno več novih. Pričakovali so Nemce.

Sedaj so dobili več vesti o dogajanjih po svetu. Imeli so radio, ki so ga vneto poslušali. Hreščeče nemške koračnice so motile oddaje zaveznikov. Nemci so se neprestano hvalili z dobljenimi zmagami in z besedami da jih ne more nihče premagati. Borci so najraje poslušali zaveznike, katerih glas jim je dal vedeti, da niso sami, da so z njimi tudi ostali in da bo kmalu prišel čas plačila.

Nekoga dne so se nad njimi pojavila zavezniška letala, ki jih je bilo toliko, da bi skoraj zatemnili sonce. Leteli so proti vzhodu. Ob pogledu nanje jim je srce poskakovalo od veselja. Čudovit pogled na zavezniška krila se je ponovil tudi naslednje dni.

Postajalo je čedalje hladneje. Mrzli veter je prinašal novega sovražnika — na cestah so brneli tanki, avtomobili in motorji. Do zob oborožen sovražnik je preplaval deželo. Borci so se zopet umaknili v gozdove. Andrej je še z nekaterimi drugimi med zadnjimi zapuščal dolino. Dodeljen je bil skupini, ki je morala zažgati vojašnico. Nič niso hoteli pustiti sovražniku. Ogromno stavbo so polili z bencinom in jo nato zažgali. Bila je temna noč, toda nenadoma je bilo vse naokrog razsvetljeno, vojašnica je izgledala kot plamenica, ki je dvigala svoje zublje proti nebu.

»Pošteno smo jim posvetili, da bodo videli pot!« je dejal nekdo.

Nihče mu ni odgovoril. Molče so stopali dalje in krenili na stezo. Vsak je nosil iz doline mnogo lepih spominov. V tem trenutku so se spominjali vseh lepih stvari, ki so jih preživeli v dolini, zato se ni nihče oziral nazaj. Pretežak je bil občutek, da pozira ogenj vse lepe dni, ki so jih preživeli v tem kratkem času. Bilo je lepo, toplo: mitingi, na katerih se je oglasila slovenska pesem, beseda, ki je dajala toplino in jo je veter raznašal na vse strani naše domovine. »Slovenci kremeniti, le stopimo v korak...« je odmevalo in se odbijalo od planin, ki so odgovarjale preroške pesnikove besede »Se bo kdaj pomlad...« »Žive naj vsi narodi!« Je kot iz daljave prihajala topla beseda mlade partizanke. Mitingi, topli večeri, mlada dekleta, smeh in topla srca... vse to je ostajalo za njimi.

Težko je bilo slovo, marsikatero oko je potočilo solzo, ko so odhajali. Toda obljubili so, da bodo še prišli, da bodo še peli, da bo še veselo odmevala pesem, toda tedaj iz svobodnih grl. Vedeli so, da jih bo tedaj dolina še prisrčneje, še topleje sprejela. Prišli bodo, prav gotovo se bodo in dolina jih bo okitila s cvetjem.

Razvoj ljudske oblasti v NOB

Ko je orisal vse najvažnejše vojaške in politične dogodke za časa med prvim in drugim zasedanjem okrajne skupščine doma in v svetu, je dejal, da se je visoko dvignil ugled naše domovine in ljudske oblasti. To so sadovi naše trinipouetne oorb, ki postajajo vsak dan bolj vidni. Krajevni naroonosvobodni odbori bodo imeli velike naloge po osvoboditvi, poleg teh, ki jih sedaj opravljajo.

Okrajni odbor se je ves čas po izvolitvi veliko trudil s preskrbo in prehrano vojaških enot in civilnega prebivalstva. Skrbel je za kmetijska gospodarstva, da so dobila semena in živino. Precej težka naloga je bila pred odborom glede preskrbe vračajočih se internirancev iz območja Osilnice. Preskrbel jim je živino, po hrano pa jih je organiziral in napotil v Belo Krajino, kjer so se tudi zaposlili.

Finančne izdatke je odbor kril z dohodki, ki so jih prispevali ljudje in z dotacijo okrožnega odbora. Davek za septemoeer je neznaten, 3% naročnega posojila se je nabralo v znesku 25.000 lir. Izdatki so podpore in preživnine družin, ki so brez vsega, plače učiteljem in cestarjem.

Referent za gospodarstvo Franc Gorše je poročal, da je imel gospodarski odsek v času od prvega zasedanja dneвно na hrani po 350 mož vojske, ki je bila stalno na območju okraja Banja loka, ter okrog 80—100 mož vojske, ki so se hranili v etapnih kuhinjah, poleg tega še 36 ljudi civilne uprave in pet upravno političnih tečajev, v katerih je bilo v vsakem po 25 ljudi. Odsek je za to izdal 22.500 kg krompirja, 500 kg fižola, 1970 kg koruze, 950 kg jecmena, 310 kg moke, 1.100 kg pšenice, 254 kg masti, 750 kg zmesnega žita, 750 kg ovs, 800 kg zelenjave, 1.100 litrov mleka, 50 litrov zganja, 15 komadov drobnice, 45 glav govedi in 5.100 kg mesa. Vendar je bilo to vse premalo in vojaške enote so morale dobavljati hrano še iz drugih okrajev. Krajevni odbori pri preskrbi vse preveč rari prepuščajo odločitve, kdo naj da hrano v njihovem območju, okrajnemu odseku za preskrbo. Dolžnost krajevnih odborov pa je, da sami odločijo vse dajatve za posameznike. Se ta mesec bo potrebno oddati večje količine hrane za vojsko in se tega ne smemo prestrašiti, saj to ne bo več trajalo dolgo, pa bo zmaga tu. Se te zadnje trenutke podprimo naše hrabre borce, da bodo zmožni pregnati fašistično zver iz naše domovine, je ob zaključku poudaril tovariš Gorše.

Ker je referent za socialna vprašanja tovarišica Pepca Murn zaradi poškodbe odšla v bolnico v Italijo, je prevzel ta referat sam tovariš predsednik Alojz Rauh, ki je o tem poročal:

V spomladanskih mesecih je ostalo veliko ljudi, posebno onih, ki so se vrnili iz internacije, brez vsega. Za te ljudi je bilo potrebno preskrbeti hrano, orodje, vprežno živino in ostalo. Pomagalo jim je tudi predsedstvo SNOS, ki je poslalo za internirance 16 glav goveje živine, 30 glav drobnice in 50.000 lir za nabavo mladih svinj. Odsek za socialna vprašanja je razdelil ljudem 103.026 lir podpore. Z novo letino se je stanje precej popravilo, vendar je potrebno še skrbeti za otroke in onemogle ljudi ter mnogostevilne družine, ki nimajo dovolj delovnih moči. V okraju je tudi 5 otrok, za katere mora skrbeti okrajni odbor.

Tovariš Pršle je poročal o prometu, da dela odsek za promet po navodilih, ki so jih prejeli na konferenci v Starem trgu 29. julija 1944. Ceste, ki niso ogrožene od okupatorja, so bile zasilno popravljene. Zadnje dni je začela vojaška uprava delati cesto na Lobič mlin. Ko bodo končana poljska dela, se bo začelo popravljati poljska in vaška pota. Za oskrbo cest so nastavljeni 4 cestarji, ki prejemaajo na mesec po 500 lir.

Alojz Levstik je poročal, da je v okraju veliko požganega in porušenega. Popolnoma porušenih in požganih je 47 vasi, delno pa 27. Postavili so nekaj zasilnih barak za ljudi in živino, popravili nekaj mlinov in žag. Sedaj je v obratu 20 mlinov in tri vodne žage, ena bo pa kmalu začela z delom. Za popravilo hiš je odobren rezan in okrogel les. Napravili so 9 umetnih sušilnic, iz Zelenega vira napeljujejo električni tok.

Za prosveto je poročala Marija Ožbolt, ki je dejala, da je na osvobojenem ozemlju 9 šol, na katerih je reden pouk. Dve šoli sta na napol osvobojenem ozemlju. Na treh šolah pouka ni, ker primanjkuje učnih moči. Vseh šoloobveznih otrok je 800, v šolo jih hodi 650. Na šolah poučuje devet rednih in pet pomožnih učnih moči. Stiri šole so ostale nepoškodovane, ostale so pa vse požgane skupno z inventarjem. Z novim šolskim letom bodo izvoljeni novi roditeljski sveti. Obisk pri pouku je bil v preteklem šolskem letu zadovoljiv, v nekaterih krajih celo odličen. Novo šolsko leto se bo začelo 2. oktobra. Sole so organizirale več kulturnih prireditev, med katerimi je bila tudi Cankarjeva drama »Hlapec Jernej in njegova pravica«.

O zdravstvu je poročala Neža Staudohar, ki je dejala, da je prevzela ljudska oblast v svoje roke tudi zdravstveno politiko. V okraju je potrebno organizirati vsaj dve ambulanti in vzgojiti v vsakem krajevnom osvobodilnem odboru po eno osebo, ki bo zmožna nuditi prvo pomoč. Po osvoboditvi pa bo potrebno misliti na več ambulant.

Vojni referent je poročal, da so bili odnosi z vojaškimi enotami dobri. Borci NOV so napravili več tisoč ur dela pri poljskih opravilih, ker so štabi enot razumeli potrebe prebivalstva. Krajevni osvobodilni odbori in njihovi vojaški referenti naj skrbijo in pomagajo enotam NOV, kadar so na njihovem območju.

Vorobjaninov je zagledal sredi sobe stol, ga pograbil in povlekel proti vratom. Odprla so se sama od sebe. Na pragu se je prikazal gospodar sobe, neznan meketač. Oblečen je bil v plašč, izpod katerega so se videli lisaste spodnjice. Hlače je nosil v rokah.

Avesalom Vladimirovič Iznurenkov je bil svojevrsten človek. Bil je humorist. Na mesec je pogruntal nad 60 dovtipov, ki jih je potem prodajal časopisom. Ti so jih objavljali, včasih tudi z risbo, potem pa so se jim smejali tisoči.

Ko je v svoji sobi zagledal človeka, odnašajočega stol s pecatom, je Avesalom Vladimirovič zamahnil s hlačami, ki mu jih je krojač pravkar polikal, poskobil in zarjul: »Znoreli ste! Protestiram! Nimate pravice! Še je zakon na svetu! Cetudi ni napisan za bedake, vam je mogoče vendarle izgovoric znano, da poništvo lahko ostane še dva tedna! Pritožil se bom javnemu tožilcu. In konec koncev vendarle misim plačati!«

Vorobjaninov je stal ko vkopan, Iznurenkov pa si je slekel plašč in ne da bi se ganil od vrat, si je nataknil hlače na zamaščene noge. Vmes je govoril skrajno začudenemu in preplašenemu Hipolitu:

»Razumite vendar, saj se res ne morem sprijazniti s tem!«

Ko bi bil Hipolit na mestu Iznurenkova, bi konec koncev tudi ne mo-

ILF IN PETROV

Dvanajst stolov

47

gel soglašati, da bi mu sredi belega dne kradli stole. Vendar je molčal.

»Izpustite stol!« je nenadoma zavreščal Iznurenkov. »Slišite? Vi! Birokrat!«

Hipolit je ubogljivo izpustil stol in zamoljal: »Oprostite, nesporazum. Služba je takšna!«

Tedaj je Iznurenkova obšlo silno veselje. Prišel je peslati po sobi in opletati z rejenimi rokami. »Torej mi ne boste danes vzeli pohištva, Dobro, ah, ah!«

Hipolit je izkoristil ugodni razplet stvari in se nameril k vratom. »Počakajte,« je iznenada zavpil Iznurenkov. »Ste že kdaj videli takega mačka? Povejte, mar nima nenavadno mehke dlake?«

Maček se je znašel v Hipolitovih rokah. »Kolosalno!« je mornjal Iznurenkov, ne vedoč, kaj bi z viškom svojih energij. »Ah, ah!«

Prišel si je stikati po žepih, skočil v drugo sobo, pritekel spet nazaj, se sklonil skozi okno in pozdravljaj deklet na oknu na nasprotni strani, spet odmeketal v sosednjo sobo, pritekel k Hipolitu, se opravičil: »Oprostite, dušica!«, spet oddirjal, nato pa presenečenemu Vorobjaninovu stisnil v roko pol rublja.

»Ne, ne, ne! Ne branite se. Vsako delo mora biti plačano!«

»Zelo sem vam hvaležen,« je dejal Hipolit in se sam čudil svoji iznajdljivosti.

»Hvala, dragi, hvala, dušica!«

Ko je Vorobjaninov stopal po hodniku, je slišal iz sobe Iznurenkova meketanje, vrisč, petje in strastne vzdihne.

Na ulici se je Vorobjaninov spomnil Ostapa in zadržetal od strahu.

Ernest Pavlovič Ščukin se je potikal po praznem stanovanju, ki mu ga je bil prijatelj ljubeznivo prepustil čez poletje, in tehtal vprašanje, ali bi se okopal ali ne. Trosobno stanovanje je bilo prav pod streho devetnadstropne hiše. V njem je bilo poleg pisalne mize in stola Vorobjaninova le še stoječe

ogledalo. Sonce je odsevalo v gledalo in ščemelo v oči. Inženir se je naslonil na psalno mizo, pa se takoj sept odmaknil. Vse je bilo peklensko razgreto.

»Grem in se okopljem,« je sklenil.

Slekel se je, se ohladil, se ogledal v zrcalu in stopil v kopalnico. Zajel ga je hlad. Zlezel je v kad, zlil nase vodo iz emajliranega vrča in se obilno namilil. Ves je bil pokrit z milno peno, da je bil podoben dedku Mrazu.

Inženir je sedel in odprl pipo, da bi spral milnico. Pipa je jela loviti sapo in brbrati nekaj nerazločnega. Voda ni tekla. Ernest Pavlovič je vtaknil spolzki mezinac v pipo. Pritekel je tanek curek in nič več. Ernest Pavlovič se je namrgodil, stopil iz kadi z eno nogo, potem z drugo in odkoračil h kuhinjski pipi. Tudi tamkaj ni nič izvabil.

Tacal je po sobi in se ustavil pred zrcalom. Oči so ga pekle od milnice, hrbet ga je srbel, milni kosmiči so padali po parketu. Prisluskujoč, če voda vendarle ne teče v kad, je sklenil poklicati hišnika.

»Naj mi vsaj oni prinese vode,« je sklenil, medtem ko si je mel oči in ga je jela obhajati tegota. »Če ne — hudič vedi, kaj bo.«

Pogledal je skozi okno. Na zazidnem dvorišču so se igrali otroci.

»Hišnik,« je zaklical Ernest Pavlovič, »hišnik!«

Nihče se ni odzval.

Tedaj se je domislil, da hišnik živi na dnu stopnišča ob glavnem vhodu. Stopil je na hladni tlak in se, držeč z roko duri, sklonil dol. Na tej ploščadi je bilo samo eno stanovanje; tako ga ni bilo strah, da bi ga mogli videti v nenavadni opravi iz milne pene.

»Hišnik!« je zaklical.

Beseda je zabobnela in šumom zgrmela po stopnicah.

»Gu-gu,« je odgovarjalo stopnišče. »Hišnik, hišnik!«

»Gum-gum, gum-gum!«

Tedaj je z bosimi nogami nestržno stopicajočemu inženirju spodletelo. Da bi obdržal ravnovesje, je izpustil vrata. Medeni jeziček amerikanske ključavnice je klepnil in vrata so se zaprla. Stena se je zatresla. Ernest Pavlovič še ni zapopadel, da se stvar ne da več popraviti, pa je pritisnil na kljuko. Vrata se niso vdala.

Osupli inženir je še nekajkrat pritisnil na kljuko in z razbijajočim srcem prisluhnil. Nastala je mrakobna cerkvena tišina. Skozi raznobarna stekla visokega okna se je svetloba komaj prebijala.

»Čedna kaša,« ga je spreletelo.

»Prekleta mrha!« je zabrusil vratom.

Doli so kakor petarde začeli odjekati in bobneti človeški glasovi. Potem je ko zvočnik zalajal psiček.

Položaj je bil strašen. V Moskvi, v središču mesta, je na ploščadi devetega nadstropja stal odrasel brkač z višjo izobrazbo do kraja nag in pokrit s polzečo milnico. Dati se ni imel kam. Milni mehurčki so začeli pokati in hrbet ga je začel peči. Na rokah in na obrazu se je pena posušila, postala podobna garjam in vlekla kožo skupaj ko brivski kamen.

Tako je minilo pol ure. Inženir se je drgnil ob pobeljene stene, stokal in nekajkrat brezuspešno poskušal vlomiti vrata. Postal je umazan in strašen.

Sklenil je oditi k hišniku, pa naj stane kar hoče. Nekajkrat se je skušal spustiti dol, pa je vedno kdo prihajal po stopnicah, da je inženir naglo pobegnil nazaj, na svojo ploščad.

BRANKO ČOPIČ:

Oslovska leta

— Kako da ne veš? — se razjezi prefekt. — Ali si reditelj ali nisi! Kje imaš dijake?

— Razšli so se po mestu. Sošolke so jih povabile na kosilo.

— A tako? — se zdrzne prefekt. — Mesto se vmešava v internatske zadeve. Lepo, lepo!

Izmed vsega na tem svetu se je prefekt najbolj bal, da bi se v življenje dijaškega doma vmešavalo mesto. Iz tega so se vselej skuhale neprijetne posledice.

Popoldne so s prvimi dijaki, ki so se vračali s kosila v mestu, prišli v konvikt tudi člani internatskega upravnega odbora. Hladno so pozdravili prefekta in eden je povprašal:

— Kaj se dogaja tu pri vas, gospod prefekt? Vse mesto je na nogah. Kako ravnete z otroki?

— Poglejte, prosim vas, samo poglejte, kaj počno nekateri hujskači in propalice! Delajo nered, podpihujejo dijake, uprli so se zaradi hrane.

— Počakajte malo, le počasi! — ga opozori predsednik. — Ali je dovoljeno vzgojitelju, kot ste vi, obkladati svoje gojence s propalicami? Kaj pa ste vi počeli medtem, prosim vas?

— Dan in noč bedim nad njimi, pazim, pa nič! — se je pritoževal prefekt. — Nehvaležni so, trmasti, neubogljivi. Ne gre ne zlepa ne zgrda.

Pred večer so nas vse poklicali v učilnico. Zahtevali so tudi Duleta Dabiča, ki pa je ravno opral edino srajco in jo dal sušiti. Prignali smo kar takega, brez srajce.

— Prosim, Dabič je tu, — je upehan vzkliknil Baja.

— Dečko, kje pa imaš srajco? — vpraša predsednik.

— Imam samo eno, pa še ta je v perilu, — odgovori De-De-Ha.

Predsednik se je obrnil k nekemu članu odbora.

— Vidiš, kaj tu počno! Dali smo denar za perilo najsiromašnejšim, tale prefekt pa.

Nato se je obrnil k učilnici: — Otroci, kdo od vas je dobil v tem letu perilo?

Molčali smo. Predsednik se je spet obrnil k tistem poleg sebe: — Vidiš? Mi pa se čudimo, zakaj otroci stavkajo in se Bihac razburja.

— Kje pa si stanoval, ko so te spodili iz doma? — so vprašali Duleta.

Zviti De-De-Ha tudi zdaj ni hotel izdati svojega skrivališča in je ustrelil kot iz topa:

— V svinjaku!

— Ljubi bog! — vzklikne predsednik. — Dečko, sirota, spi v svinjaku, gospod prefekt pa se valja v pernicah. (Prefekta na sestanku ni bilo, da bi lahko svobodneje govorili.)

Ko so dijaki pričeli pripovedovati o pogostem odvzemanju hrane, se je predsednik namrščil in se obrnil k ostalim članom odbora:

— Gospodje, sramota za nas vse! Na svojo dušo smo vzeli tele siromašne sirote, zdaj pa glejte, kaj so počeli z njimi. Čujte, tistega, ki je stavko vodil, bi bilo treba nagraditi!

Mimogrede je De-De-Ha povedal tudi to, da mu je Jovo Skandal pustil, da se je učil v njegovi sobi. Predsednik je poklical hišnika in ga pred vsemi nami pohvalil.

— Hvala ti, Jovo, za usmiljenje, ki si ga izkazoval nesrečnemu dijaku. Pri tvojih bivših predstojnikih se bomo zavzeli, da te spet sprejmejo za stražarja v Kulo. S svojim vedenjem in delom v domu si to tudi zaslužil.

— Nikar, gospod predsednik, prosim vas! — je proseče vzkliknil Jovo. — Tu mi ničesar ne manjka!

— Kako, nočeš v Kulo k svojemu prejšnjemu poslu?

— Nikakor! Tako so mi ti dečki zrasli k srcu, da ne morem biti brez njih. Laže je z njimi kot s katerimkoli jetnikom. Boljši so kot hajduki, boljši kot razbojniki ali požigalci ali žeparji, boljši kot kokošji tatje in pijanci...

Zgovornega Jova je prekinil bučen smeh. Smejali so se dijaki in odborniki. Skandal se je srčnostjo: — Res so boljši, ne lažem, ljudje božji, v zadregi obrnil in dejal s pretresljivo odkritostjo pri moji veri da ne!

— Dobro, le dobro, le pojdemo z bogom! — se krohota predsednik.

Nov avtobusni vozni red

S 1. decembrom 1963 je SAP Ljubljana uvedel poleg sedanjih še 6 novih avtobusnih prog na relaciji Kočevje—Ljubljana. Cene voznim kartam so za 23% nižje od dose-danjih (vozovnica Ljubljana—Kočevje stane 440 diñ). No-vost v avtobusnem prometu so še mesečne avtobusne vo-zovnice, ki so za 20% cenejše kot redne, vendar jih je treba kupiti najmanj 17 na mesec (za obe strani).

LJUBLJANA—KOČEVJE

Km	Postaje	7	8	9	10	11	12
0	LJUBLJANA	P 6.45	11.45	14.15	15.45	16.45	21.15
27	Turjak	6.07	11.07	13.37	15.07	16.07	20.37
32	Velike Lašče	6.00	11.00	13.30	15.00	16.00	20.30
47	Ribnica	5.39	10.39	13.09	14.39	15.39	20.09
51	Dolenja vas	5.33	10.33	13.03	14.33	15.33	20.03
64	KOČEVJE	0 5.15	10.15	12.45	14.15	15.15	19.45

Pod 7, 9, 11 in 12 obratuje vsak dan skozi vse leto.
Pod 8 in 10 obratuje ob delavnikih skozi vse leto.

LJUBLJANA—KOČEVJE

1	2	3	4	5	6	Km	Postaje
5.15	8.00	10.30	12.30	17.00	19.00	0	O LJUBLJANA
5.53	8.38	11.08	13.08	17.38	19.38	27	Turjak
6.00	8.45	11.15	13.15	17.45	19.45	32	Velike Lašče
6.21	9.06	11.36	13.36	18.06	20.06	47	Ribnica
6.27	9.12	11.42	13.42	18.12	20.12	51	Dolenja vas
6.45	9.30	12.00	14.00	18.30	20.30	64	P KOČEVJE

Pod 1 in 3 obratuje ob delavnikih skozi vse leto.
Pod 2, 4, 5, in 6 obratuje vsak dan skozi vse leto.

OSILNICA—LJUBLJANA

1	Km	Postaje	2
5.00	0	O OSILNICA	P 17.15
5.41	21	Brod na Kupi	16.34
5.58	30	Banja loka	16.17
6.14	38	Štalcerji	16.01
6.35	50	KOČEVJE	15.40
6.45			15.30
7.09	67	Ribnica	15.06
7.30	82	Velike Lašče	14.45
7.37	87	Turjak	14.38
8.15	114	P LJUBLJANA	O 14.00

Obratuje ob delavnikih skozi vse leto.

STARI TRG—LJUBLJANA

1	Km	Postaje	2
5.45	0	O STARI TRG	P 18.30
6.05	10	Predgrad	18.10
6.19	17	BREZOVICA »K«	17.56
			17.52
6.45	30	Mozelj	17.26
7.01	39	KOČEVJE	17.10
7.15			17.00
7.33	52	Dolenja vas	16.42
7.39	56	Ribnica	16.36
8.00	71	Velike Lašče	16.15
8.07	76	Turjak	16.08
8.45	103	P LJUBLJANA	O 15.30

Obratuje ob delavnikih skozi vse leto.

KOČEVJE—NOVO MESTO

1	Km	Postaje	2
5.00	0	O KOČEVJE	P 17.05
5.06	4	Stara cerkev	16.59
5.25	14	Stari log	16.40
5.45	26	Lašče	16.20
5.53	30	Dvor	16.12
6.16	43	DOLENJSKE TOPLICE	15.49
6.29			15.36
6.48	56	Kandija (bolnica)	15.17
6.50	57	P NOVO MESTO	O 15.15

Obratuje vsak dan skozi vse leto.

ČRNOMELJ (žel. postaja)—STARI TRG

1	Km	Postaje	2
13.30	0	O ČRNOMELJ (žel. postaja)	P —
13.31	1	Črnomelj (mesto)	18.40
13.35	4	Kanižarica	18.36
14.09	21	Koprivnik »K«	18.02
14.17	25	BREZOVICA »K«	17.54
14.21			17.50
14.35	32	Predgrad	17.36
14.55	42 35	P STARI TRG	O 17.30

Obratuje ob delavnikih skozi vse leto.

ČRNOMELJ (žel. postaja)—BREZOVICA »K«

1	Km	Postaje	2
5.30	0	O ČRNOMELJ (žel. postaja)	P —
5.31	1	Črnomelj (mesto)	7.46
5.35	4	Kanižarica	7.42
6.09	21	Koprivnik »K«	7.08
6.17	25	P BREZOVICA »K«	O 7.00

Obratuje ob delavnikih skozi vse leto.

Predlog za nov železniški vozni red

Železniška transportna podjetja so že začela izdelovati vozne rede za 1964/1965. V ta namen je bilo organiziranih več konfe-renc, na katere so bili vabljeni zastopniki vseh večjih podjetij, ustanov in organizacij. Žal so bile te konference zelo slabo obi-skane.

Osnutek voznega reda je že izdelan in je v razpravi. Vlaki bodo tudi po novem voznem re-du, ki bo stopil v veljavo 31. ma-ja 1964, prihajali in odhajali ob isti časih kot sedaj. Spremenjen bo le čas odhoda vlaka 6828 (se-da iz Kočevja ob 20.32); po no-vem voznem redu bo odhajal ob 18.16. Vlak 6829, ki je sedaj pri-hajal ob 1.49, bo prihajal ob 0.59. Delavski vlak 6865 bo prihajal ob 5.55 in dijaški vlak 6876 odhajal ob 13.24. Novo je, da v novem voznem redu ni več mo-tornega vlaka, ki prihaja v Kočevje ob 5.24 in odhaja ob 6.51. Vlak 6830, ki bo odhajal iz Kočevja ob 3.02 tudi po novem voz-nem redu, nima postanka v Stari cerkvi in Lipovcu.

Osnutek je ta mesec v razpra-vi. Naša želja je, da napravimo tak vozni red, ki bo ustrezal vsem potrebam. Paziti je posebno na vlake s prevozom delavcev, še posebno, ker bodo podjetja pre-šla v krajšem času na 7-urni de-lavnik.

Nakazal sem le nekaj večjih sprememb, naša želja pa bi bila, da nas obvestite o vaših željah. Predloge sprejemamo pismeno na naslov: Žel. postaja Kočevje ali pa telefonsko na štev. 86363 int. 37 do 30. decembra 1963.

O. Z.

Pomoč bolnemu sošolcu

Tretji letnik večerne ekonom-ske šole obiskuje 36 slušateljev. Pred tedni pa je eden izmed njih, Izidor Grahelj, zaposlen v ITAS, resneje zbolel in se zdravi v eni izmed novomeških bolnišnic. Nje-govi tovariši oziroma sošolci so na razrednem sestanku sklenili, da mu bodo tudi med boleznijo pomagali pri študiju matematike, ki je najtežja in za katero ni-majo skript kot za ostale pred-mete. Pred kratkim ga je že obiskal sošolec, ki je najboljši v matematiki, za stroške njegovega prevoza v Novo mesto pa bodo prispevali vsi slušatelji. Uprava bolnišnice je pokazala v tem pri-meru tudi vse razumevanje in je dala za študij na razpolago pose-ben prostor.

Posneto v komaj minulem me-secu boja proti alkoholizmu (in ne v zadnji vojni, kot bi lahko kdo sklepal) v Banja loki.

ta teden za vas

KOČEVJE

Poročili so se: Kerneža Ivan, živinorejec iz Kočevske Reke, star 21 let in Poje Frančiška, administratorka iz Primožev 3, stara 22 let.

V Ljubljani sta se poročila: Flajs Metod, inženir agronomije iz Kočevske Reke, star 26 let, in Fekonja Alojzija, uslužbenka iz Kočevske Reke 37, stara 20 let.

V Sodražici sta se poročila: Andrej Štrumbelj, avtomehaničar iz Kočevja, Reška cesta 8, star 29 let, in Gačnik Regina, kuharica iz Kočevja, Trg Svobode 41, stara 22 let.

Rodile so: Gyorek Ana, živinorejka iz Cvišlerjev 14, deklica, Krapec Marija, gospodinja iz Cvišlerjev 14, deklica.

V Ljubljani so rodile: Gorše Kristina iz Kočevja, Rudnik 23, deklica; Oberstar Marija iz Koprivnika 22, deklica; Pogorelec Danica iz Šalke vasi 39, dečka; Kordiš Milka iz Kočevja, Ljubljanska cesta 31, dečka; Remžgar Andreja, pr. učit., Kočevje, Ljubljanska cesta, deklica in Južnič Majda iz Kočevja, Kolodvorska 2-a, dečka.

Umrli so: Badovinac Daniel, upokojenec iz Gorenja 2, star 69 let, Hren Tomaž iz Kočevja, Rožna ulica 22, star 3 leta.

DOLENJA VAS

Poročila sta se: Vidervol Anton, kmetovalec iz Rakitnice 19, 33 let in Gorše Pavlina, uslužbenka iz Rakitnice 26, stara 22 let.

Umrli sta: Mikulič Franc, osebni upokojenec iz Grčaric 29, star 83 let in Merhar Karel, osebni upokojenec iz Dolenje vasi 17, star 65 let.

KOSTEL

Umrli je Lisac Ana, kmetovalka iz Slavskega laza 2, stara 77 let.

LOŠKI POTOK

V Ljubljani sta rodile: Zgonc Ivanka, delavka iz Retij 16 — dečka in Benčina Albina, delavka iz Travnika 12 — dečka.

V Ljubljani sta se poročila: Materle Ivan, mesarski pomočnik iz Starega trga ob Kolpi, star 24 let in Benčina Ivanka, medicinska sestra iz Travnika 90, stara 24 let.

DOBREPOLJE

Umrli sta Šuštar Amalija, upokojenka iz Podgorice 2, stara 72 let, in Zbačnik Marija, socialna podpiranka v Ponikvah 76, stara 74 let.

ZAHVALA

V globoki žalosti sporočamo žalostno vest, da nas je v 84. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

FRANCE MIKULIČ

iz Grčaric

Ob težki in nenadomestljivi izgubi se najtopleje zahvalujemo vsem, ki so nam v dneh žalosti

stali ob strani, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Topla zahvala vsem darovalcem vencev in cvetja, posebno ZB in upokojencem iz Grčaric, govornikom za ganljive poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Angela, sinova Ernest in Vide z ženama, hčere Angela, Tilda, Adeli, Kristina in Gusti z možmi ter petnajst vnukov in štirje pravnuki.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega sinka Tomažka, ki nam ga je nemila usoda, prezgodaj iztrgala iz naše družinice in nam prizadela močno bol, se v neizmerni žalosti zahvalujemo prav vsem, ki ste ob tem težkem trenutku z nami sočustvovali.

Zahvaljujemo se prav tako za neprecenljivo prizadevanje, da bi mu ohranili dragoceno, komaj začeto življenje, dr. Imenšku, dr. Mihevčevi na Otroški kliniki in vsemu ostalemu zdravstvenemu osebju, ki ste mu kakorkoli pomagali. Hvala vsem, ki ste ga nazadnje še obiskali, vsem, ki ste mu podarili cvetje in ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti.

Zahvaljujemo se kolektivu Invalidskega zavoda, kolektivu Kemične tovarne, Osnovni šoli »Jozeta Šeška«, sosedom, ki ste nam bili v najhujših trenutkih ob strani, še posebno pa za nesebično pomoč v teh najtežjih trenutkih Zagarjevim, Veselovim in Planinčevim.

Prav lepa hvala vsem, ki ste z nami sočustvovali z osebnimi in pismenimi izreki sožalja.

Se enkrat prav vsem za vse iskrena hvala

Hrenovi in ostalo sorodstvo

PRODAM

Poceni prodam lepo kuhinjsko pohištvo. — Anton Bizjak, Rudnik 21.

PRODAM

Dobro ohranjeno sobno omaro prodam. Kočevje, Cesta na stadion 1.

PRODAM

Ugodno prodam moped »Colibri«. Naslov v upravi Novic.

SLUŽBA

Zaposlim žensko, ki bi bila pripravljena varovati 3 otroke po 8 ur na domu od 20. decembra letos dalje.

Albina Abramovič,
Kočevje, Šeškova 20

PREKLIC

Obžalujem in preklicujem žaljive besede, ki sem jih izrekel 17. oktobra 1963 zoper Franca Osvalda, Draga, številka 26, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Anton Bančič, Draga 21.

R A Z P I S

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja »OPREMA« Kočevje

razpisuje

1. delovno mesto tehnika lesne stroke,
2. delovno mesto kvalificiranega strojnega ključavničarja.

Pogoji pod 1. in 2. točko z najmanj 3-letno prakso. — Osební dohodki po pravilniku podjetja. Razpis velja do zadnje delovnih mest.

»OPREMA« Kočevje

Kegljači za 29. november

V počastitev 29. novembra je KK Kočevje organiziral tradicionalni kegljaški turnir v disciplini 8-krat 200 lučajev za prehodni pokal kluba, ki je bil letos že tretjič. Tega turnirja so se udeležili kegljači iz Delnic, Kanižarice-Črnomlja, Novega mesta in Kočevja. KK Novo mesto je sodeloval na tem turnirju prvič in je, kot najmočnejši klub na Dolenjskem, ki se je krepko uveljavil tudi v republiškem in zveznem merilu, veljal za favorita. V letu 1962 si je pokal priboril KK Kočevje in če ne bi nekoliko zatajili boljši kegljači, bi ga lahko obdržal tudi letos. Po izenačeni igri so zmagali Novomeščani s 6141 podrtimi keglji (Legiša 804, Vuksinič 786, Hren 777), drugo mesto

je osvojil KK Kočevje s 6044 podrtimi keglji (Smolej 783, Tušar 781, Kočevar 779), tretje mesto KK Delnice (Bujan 798, Glavan 767, Brkič 767) in četrto mesto KK Kanižarica s 5869 podrtimi keglji (Wajs St. 781, Wajs V. 747, Wajs J. 740). Tekmovanje je potekalo v športnem duhu in tovarštvu ter so gostje izrazili željo, da bi bilo v bodoče več podobnih srečanj.

IZ BUKOVICE

Vaščani Bukovice smo v zadnjih nekaj letih, posebno pa letos, vložili precej truda za ureditev vasi in ga bomo še, vendar vsega ne zmoremo sami. V primerjavi z Ribnico smo prikrajšani kar za 3 ure sonca na dan, zato bi želeli, da bi nam Elektro Kočevje pomagalo izboljšati električno napeljavo. Bukovica pa je tudi kulturno prosvetni center štirih vasi, zato bi radi primeren prostor (manjšo dvorano), kjer bi imeli tudi prostore za sestanke organizacij in društev. Hiša, kjer bi lahko vse to imeli, v Bukovici je, zato upamo, da bomo z malo več razumevanja in dobre volje občinskih organov prišli do zelenih prostorov.

K I N O

KOČEVJE: 6. do 8. decembra slovenski film »Srečno Kekec«, 9. in 10. dec. francoski film »Dobrosrčni lopovi«, 11. in 12. decembra francoski film »Rififi pri ženskah«, 13. do 15. decembra ameriški film »Pustolovščine mladega človeka«.

RUDNIK: 7. in 8. decembra nemški film »Satan mami z ljubeznijo«, 14. in 15. dec. ameriški film »Vse za smeh«.

RIBNICA: 7. in 8. dec. egiptovski film »Alžirka Džamila«, 14. in 15. dec. ameriški film »Nuna«.

SODRAŽICA: 7. in 8. decembra egiptovski film »Dežela sanj«, 14. in 15. dec. sovjetski film »Čarobni mlin«.

VELIKE LAŠČE: 7. in 8. decembra francoski film »400 udarcev«, 14. in 15. dec. ameriški film »Zakon prerije«.

PREDGRAD: 7. in 8. dec. ameriški film »Ko je kraljevala komedija«, 14. in 15. dec. sovjetski film »Človekova usoda«.

BROD NA KOLPI: 7. in 8. decembra francoski film »Vroči asfalt«, 15. dec. francoski film »Zakon je zakon«.

STARA CERKEV: 7. in 8. dec. sovjetski film »Šofer po sili«, 14. in 15. dec. jugoslovanski

film »Balada o trobenti in oblaku«.

OSILNICA: 8. dec. nemški film »Med časom in večnostjo«, 15. decembra ameriški film »Nenadoma preteklega poletja«.

P O T U J O Č I K I N O

P R E D V A J A

Poljski film »Likvidacija« v petih, 6. dec. ob 19. uri v DOLGI VASI. V soboto 7. dec. ob 19. uri v POLOMU, v nedeljo, 8. dec. ob 14. uri v BANJA LOKI, ob 16.30 v FARI in ob 19. uri v KUZLJU. Domači cinemaskopski film »Pesem« v soboto, 7. dec. ob 19. uri v STAREM LOGU, v nedeljo, 8. dec. ob 16. uri v STRUGAH in ob 19. uri v LIVOLDU. Prihodnji teden bomo predvajali poljski film »Likvidacija« na Oneku, Koprivniku, Vimolju, Lazah in Mozlju, angleški film »Podaj roko hudiču« pa v Dolgi vasi, Črnem potoku, Travi in Podpreski.

Prosimo odgovorne za kino-predstave, da poskrbijo za ureditev, zatemnjeno in zakurjeno dvorano. Vstopnice prodajajo pred predstavo. Vsem gledalcem je brezplačno na voljo Filmski list s kratko vsebino filma in drugimi zanimivostmi.